

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ДО 25-РІЧЧЯ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ РДГУ

ВИПУСК 1

РІВНЕ 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ДО 25-РІЧЧЯ
ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ РДГУ

ВИПУСК 1

РІВНЕ 2017

УДК 81+82:811.11+811.13

ББК 81+83

S 90

Studia Philologica : зб. студент. наук. праць / редколегія:
S 90 О.В. Деменчук, О.В. Константінова, О.І. Павлова [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2017. – Вип. 1. – 256 с. – (Укр., англ. та нім. мовами).

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works / EB: O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. – Rivne : RSUH, 2017. – Issue 1. – 256 p. – (In Ukrainian, English and German).

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, літературознавства, перекладознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of modern philological studies: Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Literature, and Translation.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(*протокол № 6 від 25.05.2017 р.*)

© Автори публікацій, 2017

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

ЗМІСТ

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Васильків Л.С. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УСТАЛЕНИХ ПОРІВНЯНЬ (на матеріалі англійської, німецької та української мов)	6
Грамчук Д.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ХРОНОНІМІВ ЯК ОСОБЛИВОГО ПІДВИДУ ВЛАСНИХ НАЗВ	12
Гребенюк Ю.К. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТОСФЕРИ <i>ЩАСТЯ</i> – <i>НЕЩАСТЯ</i> (на матеріалі англійських та українських фразеологізмів)	16
Деменчук Д.О. КОНЦЕПТ ЧИСЛА <i>ОДИН</i> У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ (на матеріалі фразеологічних одиниць української, англійської та французької мов)	23
Красуцький О.О., Фоміна Г.В. DIACHRONISCHE ASPEKTE DER SLAWISCHEN ENTLEHNUNGEN IN DER DEUTSCHEN SPRACHE	28
Мельник О.В., Фоміна Г.В. ДІАХРОНІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ	33
Мігіріна А.П. КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРЕДИКАТИВУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ГРАМАТИКАХ	38
Оржеховська С.Т. ЛЮДИНА У МЕТАФОРІЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	45
Романюк Д.Ю. ОЙКОНИМИ У ТУРИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ (на матеріалі англійської та української мов)	50
Собіпан Є.О. ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ <i>БІЛЬ</i> В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	54
Соловей О.Д. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ УКРАЇНІЗМІВ У СУЧАСНІЙ БРИТАНСЬКІЙ ТА КАНАДСЬКІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	58
Цуп О.В. СТРУКТУРА ТА СЕМАНТИКА ПОСЕСИВНИХ КОМПОЗИТИВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	63
Юношева Т.М. ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ	67

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Гладка О.М. МОВЛЕННЄВІ ЖАНРИ У ХУДОЖНІЙ КОМУНІКАЦІЇ (на матеріалі творів Джорджа Мартіна)	73
Давидович Х.В. СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕМОЦІЙНОГО КОНЦЕПТУ <i>СТРАХ</i> (на матеріалі роману Стівена Кінга «Сяйво»)	78
Мучак І.М. ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ВТОРИННОЇ ПРЕДИКАЦІЇ У ПРОСТОМУ РЕЧЕННІ	86
Неліпович Г.О. МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЮДИНИ» У ПАРЕМІЯХ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	91

Осіпенко Т.В., Куліш В.С. ФУНКЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА МАРКЕРІВ <i>ТИШІ</i> / <i>МОВЧАННЯ</i> В АНГЛОМОВНІЙ ПОЕЗІЇ	96
Осіпчук Ю.С., Davidse К. INTERROGATIVE CLEFTS	101
Павельчук Н.О. ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС В ЕВОЛЮЦІЮ РЕКЛАМНОГО ТЕКСТУ	107
Попенко С.В., Мосієнко О.В. БЕЗАРКТИКЛЕВІ ПРИЙМЕННИКОВІ ЗВОРОТИ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІА ДИСКУРСІ	113
Таран Л.О., Кобякова І.К. ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ ТЕРМІНУ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ»	118
Шутюк К.В. ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА КІНОСЦЕНАРІЇВ	124
Яковчук А.Я. ЛОГІКО-СЕМІОТИЧНІ ПРОТИСТАВЛЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ <i>ДРУЖБА</i> <i>/ ВОРОЖНЕЧА</i> В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	129

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Денисенко О.О., Александрова Г.О. ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ РОМАНУ МАЙКЛА КАННІНГЕМА «ГОДИНИ»	135
---	-----

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бондарева О.М., Куліш В.С. ЗАСТОСУВАННЯ КОМПАРАТИВІСТСЬКИХ МЕТОДИК ПРИ АНАЛІЗІ АНГЛОМОВНИХ ТА УКРАЇНОМОВНИХ МАРКЕРІВ <i>ТИШІ</i>	140
Буличова М.М. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ГРАМАТИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ РОДУ В ІМЕННИКАХ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЇ АБО ПОСАДИ	143
Волдинер О.Ю. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ЛЕКСИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ	149
Желевська І.О. РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	154
Коробка П.В., Недайнова І.В. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ У КОМП'ЮТЕРНОМУ ДИСКУРСІ	158
Король А.П., Дорда В.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ГУМОРИСТИЧНИХ ІНТЕНЦІЙ ТА РЕАЛІЙ В АНГЛОМОВНИХ МЕДІА	164
Кочергіна О.М., Сухова А.В. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНИХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ	169
Кравчук А.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ УКРАЇНСЬКОЮ В РОМАНІ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР І ФІЛОСОФСЬКІЙ КАМІНЬ»	173
Ляшкова І.І., Голікова О.М. МЕТАФОРА В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ПРОБЛЕМА ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НА УКРАЇНСЬКУ	178

Магдич В.М., Тікан Я.Г. ПОЛІТИЧНА МЕТАФОРА ТА СПЕЦИФІКА ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ У СУЧАСНИХ МЕДІАТЕКСТАХ	182
Хвостик Ю.С., Попова О.В. PECULIARITIES OF RENDERING SELF- REPRESENTATION STRATEGY OF POLITICIANS WITHIN A CONTEXT OF POLITICAL SPEECHES (a case study of the English media discourse)	186
Шимчук А.В., Демиденко О.П. «СТЕРТІ» МЕТАФОРИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ В ПІДМОВІ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ	191
Шмат О.О., Прокопенко А.В. СТАТУС НЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	197

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Казакова А.Ю., Федоренко С.В. КОНЦЕПТОСФЕРА АНГЛОМОВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ	203
Капігула Ю.А. СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	209
Кузьменко Ю.В., Коломієць С.С. ВНУТРІШНЬОГАЛУЗЕВІ ТА МІЖГАЛУЗЕВІ ПОЛІСЕМАНТИ У ФАХОВИХ МОВАХ ЕНЕРГЕТИКИ, МАРКЕТИНГУ ТА ЕКОЛОГІЇ	213
Погуляєва М.С. АНГЛІЙСЬКА СПОРТИВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: АСПЕКТИ СТРУКТУРИ ТА ЕТИМОЛОГІЇ	218
Федорчук Т.І. АНГЛІЙСЬКА ТЕРМІНОГРУПА «БАЛЬНИЙ ТАНЕЦЬ»: ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	223
Шевченко О.В., Коломієць С.С. КОМП'ЮТЕРНИЙ ЖАРГОН У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА СПОСОБИ УТВОРЕННЯ	229

З ІСТОРІЇ ФІЛОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

ЗА МАТЕРІАЛАМИ МІЖВУЗІВСЬКОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ «ФІЛОСОФІЯ МОВИ О.О. ПОТЕБНІ»

Манюта А.Ю. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ О.О. ПОТЕБНІ	234
Романюк В.В. ПОЕЗІЯ І ПРОЗА У ПРАЦЯХ О.О. ПОТЕБНІ	237
Феськова І.В. ТЕОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОСТІ О.О. ПОТЕБНІ	245

2. Левицький В.В. Основи германістики / В.В. Левицький. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 528 с.
3. Сизова И.А. Германские языки / И.А. Сизова. – М.: Наука, 1990. – С. 101-102.
4. Keller R.E. The German language / R.E. Keller. – Boston, 1978. – 128 p.

Мігіріна А.П.

Рівненський державний гуманітарний університет

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРЕДИКАТИВУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ГРАМАТИКАХ

Анотація. У статті проаналізовано категорії предикативу в англійській та українській мовах. Виявлено і досліджено ряд спільних та специфічних особливостей цього граматичного явища.

Ключові слова: підмет, дієслово-зв'язка, простий дієслівний присудок, складений дієслівний присудок, складений іменний присудок.

Annotation. The article analyses the category of predicate in the English and Ukrainian languages. A number of general and specific peculiarities of this grammatical phenomenon is identified and studied.

Key words: subject, link verb, simple verbal predicate, compound verbal predicate, compound nominal predicate.

Постановка проблеми. Стаття присвячена комплексному зіставному дослідженню категорії предикативу в англійській та українській граматиці. На сучасному етапі в граматиці існує багато досліджень щодо різних частин речення, зокрема присудка, у яких детально описується використання тих чи інших його типів. Визначення поняття «присудок» належить до кола традиційних і загально визнаних проблем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Багато відомих лінгвістів вивчали різні аспекти цього феномену, див., наприклад праці українських та російських науковців Л. С. Бархударова [1], Т.П. Ломтева [7], Ю. О. Жлуктенко [6], Л. А. Булаховського [2] та їхніх іноземних колег L. Bloomfield [8], R. Quirk, J. Svartvik [9]. Разом з тим, у теорії присудка, його типології залишається багато незрозумілого й суперечливого.

Мовознавці здебільшого визначали підмет як головний член панівного складу. Так, О. Х. Востоков визначає підмет як ім'я предмета, про який йде мова; а присудок – «дієслово, або усе те, що говориться про предмет». Подібне визначення ми спостерігаємо й у Ф. І. Буслаєва: «Підмет – предмет, про який ми судимо. Те, що ми думаємо про предмет, іменується присудком». Учений ототожнює підмет і присудок із суб'єктом і предикатом логічного судження [4].

У дослідженні проблеми визначення головних членів речення О. О. Потєбня йде шляхом зближення членів речення з частинами мови. Учений стверджує, що «особова форма дієслова є тим самим присудком; ім'я у прямому відмінку, не узгоджуване з іншим, є підметом». В. В. Виноградов з цього приводу писав: «...Спираючись на частини мови при вивченні членів речення, О. О. Потєбня по-новому підійшов до даної проблеми, вказавши нові шляхи її вирішення». Він виділяє психологічний підмет і присудок. Присудок учений розуміє як визначення «ознаки в період її виникнення від діючої особи», а підмет – як «речову вказівку на безпосереднього носія ознаки» [3, с. 23].

У 1916 році Леонард Блумфілд присвятив статтю дослідженню граматичних зв'язків між підметом і присудком. У ній він зробив точне розмежування між лінгвістичними та логічними функціями підмета та присудка, одночасно критикуючи дослідника Вундта, який не брав до уваги ці чинники [8].

Мета роботи полягає у порівнянні категорії предикатів в англійській та українській граматиці. Досягнення поставленої мети передбачає реалізацію таких завдань:

–представити науково-коректне витлумачення ключових понять, пов'язаних з теорією вивчення предиката як компонента структури речення та його валентних можливостей;

–виявити ряд спільних та специфічних особливостей цього граматичного явища на основі комперативного аналізу;

– виявити засоби їхнього вираження в англійській та українській.

Виклад основного матеріалу. На основі визначень багатьох науковців ми трактуємо *присудок* як частину речення, що виражає його основний зміст – те, що є предметом ствердження, заперечення або питання. Присудок може бути простим і складеним. Складені присудки, в свою чергу, діляться на іменні і дієслівні. Оскільки в дієвідміні англійського дієслова дуже багато аналітичних форм, характерною рисою англійського простого присудка є те, що він у багатьох випадках буває виражений аналітичною формою дієслова. В українській мові це буває значно рідше, оскільки кількість аналітичних дієслівних форм тут невелика (майбутній недоконаний час, давно минулий час, деякі форми пасивного стану і умовний спосіб).

До простого присудка в англійських реченнях відносять також присудки, виражені дієсловом з постпозитивною приставкою («післялогом») типу *stand up*, а також фразеологічними одиницями, які мають значення єдиної дієслівної лексеми, наприклад: *give way* «поступатися», *hold sway* «панувати», *take courage* «зважитися», *have a smoke* «покурити» та ін. В зв'язку з цим аналітичне вираження присудка в англійській мові ще більш поширюється.

В обох порівнюваних мовах присудок виявляє свій синтаксичний зв'язок з підметом шляхом граматичного узгодження з ним. Але через те, що англійське дієслово має значно менше категоріальних форм (зокрема форм

особи, роду і числа), можливості узгодження між підметом і присудком тут далеко менші.

Присудок в англійському реченні завжди займає певне місце, залежно від типу цього речення. У розповідному реченні він стоїть після підмета, наприклад: *In the morning he came here* або: *He came here in the morning*. У питальних реченнях (і в умовних безсполучникових підрядних реченнях) простий присудок здебільшого буває виражений аналітичними формами дієслова, причому службова (допоміжна) частина цієї аналітичної форми ставиться перед підметом, тоді як смислова частина дієслівної форми продовжує займати місце після підмета: *Did he come here in the morning? When did he come here? Had he come here, I should have seen him*.

Цим, як відомо, англійська мова відрізняється не тільки від української, а й від багатьох інших мов: російської, французької, німецької і т. ін. Тоді як у цих мовах при запитанні змінюється лише інтонація і порядок слів, в англійській мові до цього змінюється ще й сама форма дієслова: замість синтетичної форми вживається аналітична (пор.: *You know him. Ви знаєте його і Do you know him? Ви його знаєте?*) [6, с. 126].

В українській мові самі форми дієслова-присудка в теперішньому і майбутньому часі дійсного способу «гарантують при них (у 3-й особі) не чітко накреслене уявлення підмета». [2, с. 7]. В англійській мові присудок лише вказує дію або стан і тому без підмета не вживається.

Особливістю всіх східно-слов'янських мов, в тому числі української й, російської, є те, що здебільшого не вживається в теперішньому часі присудкова зв'язка, вирішена дієсловом *бути*: *Скромність — його характерна риса*. Слід, однак, мати на увазі, що там, де точність висловлення особливо важлива, наприклад у мові наукових, юридичних і суспільно-політичних творів, в українській мові відмічається досить сильна тенденція до вживання зв'язки *є*.

В англійській мові дієслово-зв'язка *be* в зв'язку з потребами структурної закінченості словосполучення ніколи не випускається (крім випадків еліпсу в розмовній мові).

Серед дієслів-зв'язок української мови зв'язка *бути* найменш насажена лексично. Її основним призначенням є зв'язати підмет з іменним членом, вказавши одночасно на час і спосіб. Решта зв'язок вказують більшою мірою на характер реалізації ознаки, вираженої іменною частиною присудка.

За значенням дієслова-зв'язки української мови розподіляються на такі основні групи: а) зв'язки, що показують наявність ознаки або стану або вказують на тотожність чи назву предмета: *бути, значити, здатися, називатися*; б) зв'язки, які показують, що ознака; приписана підметові, ще тільки формується або сформувалася, що вона для нього нова: *стати, ставати, робитися, зробитися, опинитися*, наприклад: *І зробився я знову незримий*; в) зв'язки, які показують збереження ознаки чи стану, вказують, що ця ознака приписується не як нова, а як така, що триває ще з попереднього стану: *лишитися, остатися*; г) зв'язки, які показують ознаку як *н е р е а л ь н у*,

сумнівну або приписану: *здаватися, вважатися, уявлятися*, наприклад: *Він здавався мені хорошим робітником.*

Деякі з українських зв'язок (*бути, ставати, робитися* та ін.) бувають і в ролі простих присудків із самостійним значенням. Пор.: Я *був* дома і Я *був* вільний. Дні *стали* коротшими і Ми *стали* біля дверей.

Особливістю англійських дієслів-зв'язок треба, насамперед, вважати наявність серед них таких максимально граматизованих зв'язок, як *be, become, grow*, які «мають тільки граматичне, а не лексичне значення» [5, с. 254].

Класифікація англійських дієслів-зв'язок дещо нагадує поданий вище поділ на групи українських дієслів цього типу, а саме: 1) зв'язки «буття», які показують наявність ознаки, належність до певного класу, вираз оцінки ознаки щодо її реальності: *be, feel, go, come, stand*; 2) зв'язки «збереження», які показують затримання ознаки, стану: *remain, keep, hold, stay, rest, continue*; 3) зв'язки «становлення», які показують ознаку, що тільки робиться такою: *become, turn, get, come, go, make* та ін.

Іменна частина складеного присудка є його смисловим центром, вона передає найбільш істотну характеристику суб'єкта, визначає його властивості, якості або стан. Способи вираження іменної частини складеного присудка в основному в обох мовах однакові. Деякими відмінностями в українській мові є такі: 1) вживання в ролі іменної частини іменника в формі знахідного відмінка з прийменником *за*: *Він був у нас за бригадира*. Ці форми частіше вживаються, коли треба передати несталу або нехарактерну ознаку підмета, наприклад: *Батько виховав мене, він був і мені за матір*; 2) взагалі в українській мові іменна частина складеного присудка найчастіше має форму називного відмінка: *Його батько був коваль*. Проте не менш часто ми зустрічаємо в іменній частині й орудний відмінок (так званий «орудний присудковий»); 3) характерним також є вираження іменної частини складеного присудка формою родового відмінка іменника, а також формою різних непрямих відмінків іменних слів у сполученні з прийменниками, наприклад: *Він був високого зросту. Одяг був з червоного шовку. Сад був у цвіту* [6, 128].

В англійській мові іменник у функції іменної частини присудка завжди стоїть у формі загального відмінка. Широко вживаються також у цій функції інфінітивні герундій, наприклад: *June's first thought was to go away. My favourite sport is swimming*. Дієприкметник I вживається в ролі іменної частини присудка лише тоді, коли він перетворюється в прикметник, наприклад: *This face was charming!*

Функція іменної частини складеного присудка є основною для англійських слів категорії стану типу *asleep, awake, afraid* та ін. Через це вони в традиційних граматиках часто називаються «предикативними прикметниками». Подібно до них завжди вживаються в цій функції такі прикметники, як *ill, well, glad, sorry*. Цей тип складеного присудка теж складається з двох частин: службової, вираженої дієсловом (переважно видового або модального

значення) в особовій формі, і смислової, вираженої інфінітивом (в англійській мові — іноді також герундієм) іншого дієслова, що передає дію суб'єкта.

В обох мовах мовах дієслівний складений присудок звичайно буває трьох основних типів: а) *модальний*, утворюється з сполучення модального дієслова та інфініти-ва: *We can speak English; ми можемо відпочити, ми мусли на нього чекати*; б) *видовий*, у якому службова частина вказує на початок, кінець, продовження, повторення або становлення дії, яку виконує підмет, наприклад: *She began singing. He kept smiling. I used to write poetries at that time. Сонце почало підніматися. Ми стали міркувати*; в) *іменний-дієслівний модальний*, у якому інфінітив прилягає до іменного складеного присудка, іменна частина якого виражена прикметником або дієприкметником і вказує на відношення до дії, вираженої інфінітивом, наприклад: *It is necessary to ask him. I am obliged to do my best*. Тісний зв'язок частин такого присудка виявляється в тому, що в одних випадках іменний складений присудок без інфінітива не вживається (*I am obliged; I am inclined*); а в інших відняття інфінітива змінило б значення прикметника, який почав би вказувати на ознаку суб'єкта, пор.: *She is crazy to live here. — She is crazy*. Службова частина такого присудка завжди має модальний відтінок: можливість, здатність або необхідність вчинити дію, в інших випадках — нахил, бажання або небажання щось зробити [6, с. 128-129].

В українській мові до цього типу належать присудки, першою частиною яких є прикметник (або дієприкметник) короткої форми типу ладен, згоден, певен, рад та ін., а також присудкові прислівники типу треба, необхідно, можна та ін., наприклад: *Ми повинні боротися за мир у всьому світі. Треба всім нам працювати дружно. Тепер необхідно рушити вперед*.

У минулому і майбутньому часах у цих присудках вживається дієслово-зв'язка бути: *був ладен, було необхідно, були повинні*.

Особливим типом дієслівного складеного присудка в англійській мові є присудок, який складається з особової форми пасивного стану дієслів, що виражають припущення (*believe, expect, suppose, assume*), ствердження (*know, observe, see, report, say*) або відношення до дії як до необхідної, наміченої до виконання (*intend, require*), та з інфінітива, який прилягає до цієї особової форми, наприклад: *He was observed to stop in the middle of the street*. У такому присудку значення пасивного стану дієслова, яке виконує службову функцію, послаблене, суб'єкт, по суті, не зазнає дії цього дієслова, передається лише відношення до його дії іншої особи, яка у цьому реченні не зазначена. Тому при перекладі таких речень на українську мову доводиться вдаватися до форми неозначено-особового речення: *Помітили, що він зупинився посеред вулиці* [6, с. 129].

У традиційних граматиках англійської мови такий складений присудок здебільшого розглядається як предикативний зворот і позначається терміном «називний відмінок з інфінітивом». Цей термін не передає дійсної суті позначуваного явища.

В українській мові іноді, щоб підкреслити початок енергійної дії, першу частину дієслівного складеного присудка, виражену дієсловом *почати* або *могти*, заміняють частками *ну* або *давай*, наприклад: *І він ну скакати та приспівувати. От вона давай гукати.* Таке використання незмінної частки замість службової частини присудка, яка якраз повинна вказувати на його граматичні категорії, тобто бути змінною,— цікава і специфічна риса.

Не менш часто зустрічається в українській мові вживання у функції простого присудка інших незмінних слів — вигука та неозначеної форми дієслова. При цьому вигуки з дієслівним коренем звичайно передають моментальну дію в минулому часі. Вигук *раз* вживається на позначення різких дій, зв'язаних з швидким рухом людини («ударити», «стрибнути», «зіскочити» і т. ін.), наприклад: *Шаблею раз!..* Інфінітив у такій функції на відміну від вигука не вносить відтінку моментальності дії. Цей присудок сприймається як динамізований варіант присудка, вираженого часткою *давай* з інфінітивом, пор.: *Я їй розказувати, а вона сміятись та радити ...* і «я їй давай розказувати» [6, с. 130].

В англійській мові в ролі присудка може вживатися тільки дієслово в особовій формі. В англійській мові, так само як і в українській, присудок здебільшого узгоджується з підметом в особі й числі. В українській мові, крім того, присудок може узгоджуватися з підметом і в роді, наприклад: *Він сміявся — вона сміялась.*

До відмінностей в узгодженні присудка з підметом можна віднести наступні явища. В англійській мові, якщо підметом є збірний іменник (типу *crew, family, committee, government, board* та ін.), який сприймається як одне ціле, присудок звичайно ставиться в однині, якщо ж маються на увазі окремі члени цієї групи, то присудок ставиться у множині. В українській мові присудок звичайно узгоджується з підметом не по змісту, а граматично (у роді, особі, числі). Пор.: *My brother's family is large.* Братова сім'я велика. *The family was sitting around the table.* Сім'я сиділа (члени сім'ї сиділи) навколо столу.

Лише іноді не граматичне, а змістове узгодження присудка з підметом зустрічається в мові дожовтневих українських письменників, а також у мові персонажів деяких творів радянської літератури, наприклад: *Зійшлися вся ближня рідня. Старшина поїть громаду, щоб (громада) зробили приговор вислать мене в Сибір.*

В українській народній мові зустрічається форма присудка у множині при підметі в однині для висловлення пошани, наприклад: *Не плачте, мамо, — втішав Василь. Що там баба скажуть.* В англійській мові в цих випадках дієслово буде в однині.

Коли підмет виражений сполученням іменника в називному (англ. загальному) відмінку та іменника в орудному (англ. теж загальному) відмінку з прийменником з (англ. with), то в українській мові присудок ставиться у множині, тоді як в англійській він узгоджується з першим з цих іменників, пор.: *Савченко з Рудиком сиділи на возі. A woman with a baby was standing at the*

door.

В українській мові при підметах-іменниках, що стоять у сполученні з числівниками або з словами *багато, мало, чимало, кілька* та ін., присудок може бути як в однині, так і в множині. В англійській мові в подібних випадках присудок ставиться у множині, наприклад, пор.: Гей, у лісі, лісі *стоїть* три дубочки. *There are* a lot of flowers in the forest. *Минає* кілька літ. Some years *have passed*.

5. Коли числівник в українському реченні вказує на приблизну кількість, присудок ставиться в однині. В англійській мові в цих випадках вживається множина. Пор.: Там *стояло* десятків зо два хлопців. About twenty boys *were* standing there.

З іменниками *the majority більшість* і *a number ряд* в англійській мові присудок стоїть у множині, в українській — здебільшого в однині, наприклад: The majority of the teachers *are* participating in the scientific work. *Більшість* викладачів *бере* участь у науковій роботі [6, с. 131].

Висновки: Отже, в обох порівнюваних мовах присудок виявляє свій синтаксичний зв'язок з підметом шляхом граматичного узгодження з ним. Але через те, що англійське дієслово має значно менше категоріальних форм (зокрема форм особи, роду і числа), можливості узгодження між підметом і присудком тут далеко менші. Особливістю всіх східно-слов'янських мов, в тому числі української й, російської, є те, що здебільшого не вживається в теперішньому часі присудкова зв'язка, вирішена дієсловом *бути*. Однак, там, де точність висловлення особливо важлива, наприклад у мові наукових, юридичних і суспільно-політичних творів, в українській мові відмічається досить сильна тенденція до вживання зв'язки *є*. В англійській мові дієслово-зв'язка *be* в зв'язку з потребами структурної закінченості словосполучення ніколи не випускається (крім випадків еліпсу в розмовній мові). Особливістю англійських дієслів-зв'язок треба, насамперед, вважати наявність серед них таких максимально граматизованих зв'язок, як *be, become, grow*, які «мають тільки граматичне, а не лексичне значення». В англійській мові в ролі присудка може вживатися тільки дієслово в особовій формі. В англійській мові, так само як і в українській, присудок здебільшого узгоджується з підметом в особі й числі. В українській мові, крім того, присудок може узгоджуватися з підметом і в роді. В українській мові присудок звичайно узгоджується з підметом не по змісту, а граматично (у роді, особі, числі).

Література

1. Бархударов Л. С. Структура простого предложения современного английского языка / Л. С. Бархударов. – М : Высшая школа, 1966. – 199 с.
2. Булаховський Л. А. Підмет і присудок в українській літературній мові / Л. А. Булаховський. – К : Радянська школа, 1958. – 48 с.

3. Виноградов В. В. Из истории изучения русского синтаксиса (от Ломоносова до Потебни и Фортунатова) / В. В. Виноградов. – М.: Изд-во Московск. ун-та, 1958. – 400 с.

4. Дослідження питання визначення головних членів речення [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/569>.

5. Жигadlo В. Н. Современный английский язык. Теоретический курс грамматики / В. Н. Жигadlo, И. П. Иванова, Л. Л. Иофик. – М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1956. – 349 с.

6. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматики англійської та української мов / Ю. О. Жлуктенко. – К: Радянська школа, 1960. – 160 с.

7. Ломтев Т. П. Структура предложения в славянских языках как выражение структуры предиката // Славянское языкознание. VI Международный съезд славистов (Прага, 1968). – М.: Наука, 1968. – С. 296-315.

8. Bloomfield L. Critical Assessments of Leading Linguistics [Електронний ресурс] / Leonard Bloomfield // Routledge. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: <https://books.google.com.ua/books?id=QbMKOVwDE9kC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>.

9. Greenbaum S. A Comprehensive Grammar of the English Language / S. Greenbaum, R. Quirk, J. Svartvik. – London: Longman, 1985. – 1779 с.

Оржеховська С.Т.

Національний університет водного господарства та природокористування

ЛЮДИНА У МЕТАФОРИЧНІЙ КАРТИНІ СВІТУ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Анотація. У статті розглядаються метафоричні номінації людини в англійській та українській мовах. Аналізується і зіставляється вибір реалій, з якими співвідносяться характеристики людини, та ознак, що мотивують метафоричне перенесення найменування у межах моделі *рослина – людина*.

Ключові слова: картина світу, метафора, асоціація, аналогізація.

Annotation. The article deals with the metaphorical nominations of a person in the English and Ukrainian languages. The choice of objects with which different characteristics of a person correlate and semantic marks motivating metaphorical transfer within the model *plant – person* are analyzed and compared.

Key words: worldview, metaphor, association, analogization.

Людина завжди намагалася зрозуміти себе і навколишнє середовище крізь призму природи, зокрема, через світ рослин, вивчаючи їхній зовнішній вигляд, певні, притаманні окремій рослині, особливості й порівнюючи їх зі своїм

УДК 81+82:811.11+811.13
ББК 81+83

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
наукових студентських праць

ВИПУСК 1

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 1

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. др. арк. 17 Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: ТМ «Доцент»,
м. Рівне, 33000, вул. Соборна, 17,
тел.: (0362) 45-44-45